

P 2013

5360к

Рүстемов Лекен Зиябекұлы
Йадолла Сәмәре

Парсы тілінің

ізашары

Қазақстан университеттері шығыстану және
филология факультеттерінің I-курс
студенттеріне арналған
оқулық.

Тегран 1994 жыл.

Тақырыптар тізімі.
فهرست مطالب

Мазмұны. موضوع	Беті صفحه
Алғы сөз	مقدمه
Парсы тілінің дыбыстық құрамы	
Дауысты дыбыстар	واکه‌ها (مُصَوَّب) 1
Дауыссыз дыбыстар	همخوانها (صامت) 6
Буан	هجا 14
Екпін	تکیه 15
Парсы әліппесі	الفبای فارسی 16
Парсы жазуының кейбір ерекшеліктері	برخی از ویژگیهای خط فارسی 18
Дауысты дыбыстардың таңбалануы	قواعد نوشتن حروف واکه‌ای 19
Кекте дауыстылар	واکه‌های کشیده 22
Жол үстіне қойылатын белгілер	
Тәшдид	تشدید 25
Һәмзе	همزه 25
Тәнуин	تنوین 27
Сөкун	سکون 27
Уәсле	

	علائم توقف	29
Парсы орфографиясының кейбір етекшеліктері		
	برخی از ویژگیهای قواعد املاى فارسى	32
Бірінші сабақ. درس اول.		
Баяндауышы есім сөзден болған жалаң жай сөзлем		39
این ин және آن ан сілтеу есімдіктері		40
که ке және چه че сұрау есімдіктері		40
و уә(ө) сабақтастырушы жалғаулығы		
	حرف عطف و	42
Жіктеу есімдіктері		
	ضمایر شخصى	43
Байламның қысқа тұлғасы және оның жіктелуі		
	تصريف «است»	43
Сұраулы сөйлемдердің жасалуы		
ساختمان جمله پرسشى (چه - که - آيا - مگر - چطور - چه رنگ - چند - چکاره - کجا)		51
بә бәле және نخير нәхеир сөздері туралы		
		54
Екінші сабақ. درس دوم.		
Парсы сөйлеу тілінің кейбір фонетикалық ерекшеліктері		
	برخی از ویژگیهای فونتیک زبان محاوره‌ای (عامیانه) فارسى.	57
Үшінші сабақ. درس سوم.		
Изафеттік құрылыс		
	اضافه	63
يا-ие нәкәре белгісіздік артиклі		
	ياى نکره	68
Зат есімнің көпше түрлері		
	جمع	70
چه че -не, қандай сұрау есімдігі мен چه че көңіл күй одағайы		
	«چه» پرسشى و «چه» تعجبى	73
همә һәме жалпылау есімдігі		
	ضمير جمع «همه»	76

Төртінші сабақ. درس چهارم. Изафеттік тізбек	تابع اضافات (زنجير اضافه)	79
Тәуелді (меншікті) жіктеу есімдіктері	ضمير ملكى پيوسته	81
Тәуелдік жалғауының емлесі	املاى ضميرهاى ملكى پيوسته	82
Тәуелдену мағынасын мал мал, از آن өз ан сөздері арқылы беру	استفاده از واژه «مال، از آن» برای بيان مالکيت	84
Тәуелдік "өз" өздік есімдігі	ضمير مشترك «خود».	86
Бесінші сабақ. درس پنجم. Етістік فعل Инфинитив (тұйық етістік)	مصدر	93
Етістіктің морфологиялық құрылымы	ساختمان افعال	93
Етістіктің негіздері	سناک (ريشه) افعال.	94
Анық өткен шақ	گذشته ساده (ماضى مطلق)	95
Предлогтар	حروف اضافه (پيشين)	98
Етістіктің осы шақ негізінің жасалуы Классификациясы.	ساختمان و طبقه بندي سناک حال فعل	105
Дұрыс етістіктің осы шақ негізі	سناک حال افعال باقاعده	106
Бұрыс етістіктің осы шақ негізі	سناک حال افعال بي قاعده	108
Осы келер шақ	حال اخبارى (مضارع اخبارى)	113
Алтыншы сабақ. درس ششم. Сын есім	صفت	125
Жай шырай	صفت مطلق.	125
Салыстырмалы шырай		

	صفت برتر	126
Асырмалы шырай		
	صفت برترین (عالی؛ قیاسی)	127
ra ра септеулігі. Тура және жанама толықтауыштар		
	علامت را. مفعول صریح و مفعول غیر صریح.	131
ta та сөзінің қолданылу аясы туралы		
		135
ним ним نصف несф сөздерінің айырмашылығы және олардың жұмсалыуы туралы		
		136
چقدر - چندتا - چند - ربع сөздері туралы		
		136
از - پیش از - قبل از - بعد - قبل сөздері туралы		
		138
Есептік сан есімдер. اعداد اصلی.		
Ондық, жүздік, мыңдық сандар		
		141
Реттік сан есімдер.		
	اعداد ترتیبی.	142
Жетінші сабақ. درس هفتم.		
داشتن داشتن етістігі		
		163
Бұйрық рай		
	فعل امر	171
Болымсыздық етістік		
	فعل منفی	179
Сегізінші сабақ. درس هشتم.		
Дағдылы (созылыңқы) өткен шақ		
	گذشته (ماضی) استمراری	188
چه че сұрау есімдігі мен энклитикалық жіктеу есімдіктері тіркесінің жұмсалыуы		
		193
Өлшемдік мағынасын білдіретін сөздер		
	واژه های متمیز	196
Тоғызыншы сабақ. درس نهم.		
Өткен шақ есімше.		
	اسم مفعول.	204
Нәтижелі өткен шақ		

Бұрынғы өткен шақ	گذشته (ماضی) نقلی.	206
Энклитикалық жіктеу есімдіктерінің басқа есімдіктермен және етістіктермен тіркесуі	گذشته دور (ماضی بعید)	212
Оныншы сабақ. درس دهم.		
Осы келер шақ қалау шартты райы (аорист)	حال (مضارع) التزامی	230
Осы келер шақ қалау шартты райдың қалдаылуы		231
Он бірінші сабақ. درس یازدهم.		
Нақ өткен шақ	گذشته ناتمام (ماضی ملموس)	242
Нақ осы шақ	حال ناتمام (مضارع ملموس)	247
Он екінші сабақ. درس دوازدهم.		
Жай-күй баян сөйлемдері	جمله های بیان حالت	253
Күрделі етістіктер	فعل مرکب	262
Он үшінші сабақ. درس سیزدهم.		
Анықтауыш бағыныңқылы сабақтас сөйлем		
Ишара ى иа-сы	عبارت موصولی. یای اشاره	266
Осы шақ есімше	اسم فاعل	274
Абстракты есім. Масдар ى иа-сы	اسم معنی. یای مصدری	276
Қатыстық сын есімдер	صفت نسبی. یای نسبت	278
Келер шақ есімше		
Тұйық етістік (инфинитив)	صفت لیاقت	279
Салыстырмалы үстеулері.	قید مقایسه.	281
Он төртінші сабақ. درس چهاردهم.		
Сабақты және салт етістіктер		

	افعال متعدی و لازم	289
Салт етістіктен сабақты етістік жасау. Өзгелік етіс		
	متعدی ساختن فعل لازم. فعل سببی (اجبار)	290
Ырықсыз етіс	فعل مجهول.	291
Қысқарған тұйық етістік	مصدر کوتاه (مُرَّخَم).	300
Жақсыз сөйлем	جمله های غیر شخصی	300
Шартты бағыныңқылы сабақтас сөйлем	جمله های شرطی	304
Он бесінші сабақ. درس پانزدهم. Бөгде сөз.	نقل قول.	315
Түсіндірме туралы	هم همین طور, ل префиксі, بی-با жұрнақтары,	тіркесі
		319
Он алтыншы сабақ. درس شانزدهم.	فصل پانیز	329
Қатыстық сын есімдер (жалғасы) -ин жұрнағы.	صفت نسبی (ادامه).	332
Келер шақ	آینده (مستقبل)	340
Қаратпа сөз	منادا.	343
Он жетінші сабақ. درس هفدهم.		353
آنә, ане, нак жұрнақтары туралы		357
Зат есімнің көпше түрлері (жалғасы)	مفرد و جمع (ادامه)	364
Сын бейне үстеулері	قید چگونگی	368
кашкі, каш - айкаш туралы		369

Он сегізінші сабақ. درس هیجدهم.	گذشته (ماضی) التزامی	373
Өткен шақ қалау шартты райы		
Түсіндірме. Тағы да باید модаль сөзі туралы		377
Кейбір сөз тудырушы жұрнақтар туралы		
(- آنه، - ناک، - مند، - ش، - دان، - بار، - دار، - گاه، - چه، - ک، - ان، - گر)		379
که ке көңіл күй одағайы.		
	«که» عاطفی.	382
Сын-бейне үстеулері (жалғасы)		
	قید حالت (ادامه)	389
Он тоғызыншы сабақ.		
	درس نوزدهم.	395
Себеп-салдар үстеулері		
	قید علت.	405
Құрал-көмек үстеулері		
	قید وسیله	407
Түсіндірме ز - از، او - وی، وقتی که، هنگامی که، چو، چون، شگفتن، сөздері туралы		414
Жиырманшы сабақ. درس بیستم.		
	محمد بن زکریای رازی، کاشف الكل	415
Мезгіл және мекен үстеулері		
	قید زمان و قید مکان	417
Жиырма бірінші сабақ.		
	درس بیست و یکم	423
Шартты бағыныңқылы сабақтас (жалғасы)		
	جمله های شرطی (ادامه)	430
Мәжбүр-себеп етістіктері		
	فعل سببی (اجبار)	431
Қарсы бағыныңқылы сабақтас		435
Себеп-салдар бағыныңқылы сабақтас		436
Мезгіл-бағыныңқылы сабақтас		438

Жаттығулардың жауабы

کلید تمرینها 446

Парсыша-қазақша сөздік

فرهنگ فارسی به قزاقی 499